

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. An præter Scripturam sint aliquæ traditiones non scriptæ, quæ sint
regula fidei?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

ARTICULUS II.

An præter Scripturam sint aliqua traditiones non scriptæ, quæ sint regula fidei?

29. **N**egant Hæretici nostri temporis, contententes omnia fidei Christianæ dogmata esse in Scripturis Sacris expressa, subindeque traditiones non scriptas in facris codicibus, tanquam nullius roboris & auctoritatis esse rejiciendas. Idem prius doctuerant Gnostici apud Augustinum lib. 1. contra Maximinum, Macedoniani & Eunomiani apud Basilium de Spiritu Sancto cap. 25. & libro 1. contra Eunom. Nestorius, Eutiches, Dioscorus, Eryconomachi, ut exactis septimæ Synodi habetur. Demum ante Lutherum & Calvinum, Henricus Tolosanus, ut narrat, divus Bernardus Epistolâ 242. & Wiclefus in Waldensem libro 2. doctrinalis fidei antiquæ cap. 19. ut inventum hominum, & Phariseorum superstitiones, traditiones rejiciant. Ut hic error confutetur, & veritas Catholica stabilitur & explicetur, sic

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico igitur, præter Scripturam aliquas esse traditiones non scriptas, ad regulam fidei pertinentes.

30. **P**robatur primò ex Scriptura 2. Thess. 2. *Itaque fratres scite & tenete traditiones quas didistis, sive per sermonem, sive per Epistolam nostram. Ubi in primis sermonem esse de rebus ad fidem pertinentibus, & non tantum ad externam politiam Ecclesiasticam, fateatur Calvinus in hunc locum, & patet, quia hoc ideo dicit Apostolus Thessalonicensibus, ut maneat, firmi in fide veritatis, quemadmodum liquet ex verbis præcedentibus. Deinde disjunctio illa, sive per sermonem, sive per Epistolam, aperte indicat duo genera traditionum: alias scriptas, alias verò non scriptas, sed per sermonem, id est vivâ voce expressas. Unde Apostolus æquiparat utramque traditionem scriptam & non scriptam, & significat utramque æqualiter tenendam & utrique æquè firmiter standum esse, nimirum quia verbum divinum, sive sic scriptum, sive non, æquè credibile est, ejusdemque auctoritatis, & infallibilitatis; neque enim vim habet ab arrangemento & characteribus, sed à Dei auctoritate.*

31. **H**oc Apostoli testimonio utuntur Sancti Patres ad probandum dari in Ecclesia aliquas traditiones non scriptas, ad fidei regulam pertinentes. **C**hryostomus enim Homil. 4. in caput. 2. Epistolæ 2. ad Thessal. sic de illo Apostoli pro traditionibus non scriptis testimonio loquitur: *Hinc patet (inquit) quod non omnia per Epistolam tradiderint Apostoli, sed multa sine litteris. Eadem vero fide digna sunt tam ista quam illa. Quare Ecclesia traditionem fide dignam existimemus. Traditio est, nihil amplius, quæratur. Et Basilium libro de Spiritu Sancto ad Amphilochem cap. 29. initio: Apostolicum esse arbitror traditionibus etiam non scriptis inherere, laudo enim vos inquit (supple Apostolus 1. ad Corinthios 10.) quod per omnia Christi memores estis, & sicut tradidi vobis præcepta mea servatis. Et 2. Thessal. 2. Tenete traditiones quas didistis, sive*

A per sermonem, sive per Epistolam nostram. Hac utique Basilium.

Probatur secundo ex Nicæna Synodo secundâ, anno 781. celebrata, in qua actione 6. initio, hæc verba habentur: *Præterea multum multis quæ nobis sine scripto tradita sunt etiam imaginum factio in Ecclesia ab Apostolorum predicatione dilatata est. Et rursus actione 7. in ultimo titulo sic dicitur: Sed ab Apostolo edocui tenemus traditiones quas accipimus, omnia recipientes & amplectentes quæcumque Catholica Ecclesia antiquitus scripta & non scripta recepit: Ex quibus sunt etiamfigurationes picturarum & imaginum. Ergo dantur aliquæ traditiones Apostolicæ non scriptæ, speciatim ea quæ spectat ad cultum & picturam sacrarum imaginum.*

Probatur tertio ex SS. Patribus: Incipiendo enim à D. Ignatio Martyre, omnium antiquissimo, ejus Epistolæ verè promptuarium dici possunt divinarum traditionum quæ in Sacris Scripturis non habentur: dei enim Dominicæ celebratio habetur in illa quæ est ad Magnesianos: Ecclesiasticæ Hierarchiæ chorus, constans ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris, habetur in Epistola ad Tarlentes: vari Clericorum ordines, in Epistola ad Antiochenos: festa colenda, & jejunium Quadragesimale observandum in Epistola ad Philippenses, & alia ejusmodi, quæ non sunt scripta ab Apostolo.

C Secundo D. Dionysius cap. 1. lib. de Hierarchia Eccles. loquens de Apostolis, quos primarios sacerdotales numerus duces appellat: *Sacratorem (inquit) & purgatorem doctrinam, ex animo in animum, medio interveniente verbo, partim litteris, partim sine litteris, transfuderunt. Multa præterea per solam traditionem non scriptam accepta, in libris ejus recenseri, luce ipsâ clarius est. Fit enim mentio de Christianis Sacramento, de Ordinis distinctione, precibus pro defunctis, & aliis hujusmodi, quæ in Scripturis Sacris non habentur.*

Tertio Irenæus lib. 3. adversus Hæreses cap. 2. & 3. Apostolicas traditiones probat per continuatam successione Pontificum Romanorum, incipiendo à Lino, qui immediatè successit Petro, usque ad Eleutherium, qui duodecimus vel decimus tertius fuit post D. Petrum Summus Pontifex.

Quarto Sanctus Justinus Martyr in Apologia 2. pro Christianis, sub finem, aliqua referre non scripta, quæ dicit Christum Discipulis tradidisse, nempe diebus Dominicis post lectionem Scripturarum esse offerendum & consecrandum panem & vinum, aquâ temperatum.

Quinto Fabianus Papa, qui sedid anno 238. in secunda Epistola ad Episcopos Orientales, initio docet modum conficiendi Christma singulis annis, fuisse ad Apostolis traditum, eumque servandum, sicut Apostoli tradiderunt: *Ista (inquit) à Sanctis Apostolis & successoribus eorum accepimus, vobisque tenenda mandamus. Hæc Sancta Romana Ecclesia & Antiochana, à temporibus Apostolorum custodit. Hæc Hierosolymorum, Ephesinorum tener.*

Sexto Tertullianus antiquissimus Author lib. de Corona militis post initium, sic loquitur. *Hanc si nulla Scriptura determinavit, certè consuetudo corroboravit, quæ sine dubio de traditione manavit. Quomodo enim usurpari quid potest, si traditum prius non est? Et intra. Enumeratis ceremoniis quas in Baptismo Ecclesia adhibet, subiungit: Harum & altarum ejusdem disciplinarum, si legem apostolus Scripturarum, nulla legis traditio tibi pretendetur, autrix consuetudo, confirmatrix & fidei observatrix.*

Ean-

nisi dum Scriptura bene intelliguntur non bene, & A quod in his non bene intelligitur, temere & audaciter asseritur. Ex quo inferit Tertulianus libro de Præscriptiõibus cap. 19. & 21. non esse cum hæreticis ex Scripturis disputandum, sed ex traditionibus quæ in Ecclesiis retinentur, istamque subdit rationem: quia hæretici Scripturas in alienum sensum contorquent facili, sed ex traditione clarè constat veritas.

38. Probatur sextò: Inter dogmata fidei Christianæ numerantur ista: perpetua Mariæ Christi virginitas, quam contra Antidicomariapitas credit Ecclesia: Baptisma parvulorum, contra Anabaptistas: processio Spiritus Sancti à Patre & Filio, contra Græcos: celebratio Paschæ post decimam quartam lunam Martii, contra Quartò decimanos: traslatio Sabbathi in diem Dominicum, contra Judæos: dux in Christo voluntates, contra Monothelitas: At hæc nō libi in Scriptura Sacra reperuntur: Ergo omnia fidei Christianæ dogmata non continentur expressè in Scriptura, sed aliqua habentur ex traditione, quæ proinde fidei regula esse potest.

Confirmatur argumentò quo utitur D. Augustinus contra Maximum Arrianum, libro 3. contra ipsum cap. 3. In quo loco Scripturæ legitur, Deus Pater ingentis & innatus & tamèn ut dogma fidei creditur à Lutheranis & Calvinistis: Ergo omnes fidei nostræ articuli non continentur in Scriptura, sed aliqui solà traditione docentur.

39. Respondet Molinaus libro de Purgatorio pagina 39. aliquos ex prædictis articulis, scilicet perpetuam Dei matris virginitatem, translationem Sabbathi in diem Dominicam, & celebrationem Paschæ post lunam decimam quartam Martii, non esse ad salutem necessariò credendos; alios verò esse quidem de fide, sed vel in sacris litteris expressè contineri, vel ex Scriptura per manifestam consequentiam deduci.

Sed contra: Ideo Helvidius, ejusque sequaces, ab Ecclesia pro hæreticis habiti sunt, ut referunt Epiphanius & Hieronymus libris contra ipsos editis, quia negabant Deiparam post Christi partum Virginem remansisse: Ergo articulus de perpetua virginitate Mariæ Christi, est unus de pertinentibus ad fidem. Quoad celebrationem Paschæ post decimam quartam lunam, licet ante Concilium Nicænum primum, esset observatio libera, ab illo tamen Concilio Decumani qui sentiebant non ita esse celebrandum festum illud, sed lunà decimà quintà, pro hæreticis habiti sunt. Quantum ad translationem Sabbathi in diem Dominicum, nullus est ex fidelibus, qui non haberet tanquam Judæum, eum qui die Dominicà laboraret, & Sabbatho feriatet. Unde Ignatius in Epist. ad Magnesianos docet Dominicam diem esse Resurrectioni Christi consecratam, & propterea illam, *Reginam ac Principem omnium dierum*, appellat.

Denique quoad reliquos ex prædictis articulis, cum fidei assensus non sit discursivus, sed simplex, propter solam autoritatem dicentis, dicere, ut respondet Molinaus, quod per consequentiam ex Scripturis eruntur, non est probare quod sint ex fide credenda, sed solum quod pertineant ad Theologiam, quæ discursiva est, & quæ ex mysteriis fide divinà creditis, per discursum plures conclusiones deducit.

40. Demum suaderi potest conclusio ex eo quòd semper traditiones & in omni ista acceptæ fuerint: vix enim nullum regnum est cui suæ traditio-

nes desint, etiam quoad res maximi momenti, & interdum ipsæ regni leges fundamentales solà traditione habentur. Exemplum in promptu exhibet florentissimum regnum Gallia, in quo omnium prima & præcipua lex Salica, solà traditione habetur: nec constat quem Authorem habeat; aliis ad Pharamundum Regem, aliis ad Carolum Magnum, aliis ad alios referentibus.

Quantum ad statum legis naturæ, in quo nullæ Scripturæ saltèm canonice extabant, plura solà traditione cognoscebantur: nam præter quod non est dubium quin Adamus nepotes suos plura docuerit quantum ad scientias, quas nemo negat eas primum ab Adamo acceptas, & successivè ad Abrahamum deductas, à quo Chaldaei, sicut à Chaldaeis Ægyptii, eas didicerunt. Sed præterea nec dubitari posse videtur, quin Adamus plura alia docuerit, quæ ad religionem pertinent, qualia sunt originalis culpa, generatione traducta, remediū ad illam eluendam exhibendū, præcipue verò futurus adventus Messia, & alia eiusmodi plura, quæ certum est non ignorasse Adamum, & de quibus etiam dubitari non potest, quin posteros monuerit. Henoch etiam, ut habetur in Canonica D. Judæ, futurum aliquando iudicium ultimum, suis prædicavit. Abraham circumcissionis præceptum accepit, quod ad posterum, usque ad Moysem, sine ulla scriptura, solà traditione deductum est, & servatum.

In statu legis scriptæ plures fuisse traditiones, facilis erit probatio. In primis, quia eadem traditiones habebantur, quæ in lege naturæ vigebant, nimirum de peccato originali, de purgatorio, de sacrificiis pro mortuis offerendis, de Messia, & ultimo iudicio futuro. Præterea certum est apud Hebræos, Moysem duplicem legem in monte Sinai accepisse, alteram quam scriptam omnibus promulgavit, alteram quæ prioris explicatio erat, quam ore ad os Josue tum septuaginta senioribus tradidit. Idque præter omnium Hebræorum consensum, ex illo Esdra 4. cap. 14. videtur colligi, ubi Deus ita loquitur: *Enarravi Mirabilia multa, & præcepti diem. hæc in palam facies verba, & hæc abscondes.* Vulgò etiam dicitur, Esdram ex præcepto Dei, quadraginta diebus scripsisse, alios quos populo, alios quos solum sapientibus traderet, quos Picius Mirandulanus asserit selegisse. Hæc lex oralis dicebatur, vel etiam Hebræo nomine *Kabala* à verbo *קבל* *Kibel*, quod est accipere, ac si quis acceptionem vocaret, nimirum quod ut dictum est, ore ad os traderetur. Hæc lex, aut verius legis explicatio, solà traditione servata est, usque ad tempora Rabbenu Hagados, quem ita honoris causa nominant, scilicet *Magistrum nostrum sanctum*, qui cum videt Iudæos in alias terras deportari, veritus ne legem obliviscerentur, primus librum Mishnah composuit, in quo traditiones, sententias, expositiones legis collegit. Post verò trecentis circiter annis à vastatione templi R. Iohannan ex iisdem traditionibus Talmud Ierosolymitanum composuit, & demum post annos centum plus minus, Talmud Babylonicum editum est, quod utrumque continet expositionem locorum difficilium quæ habentur in Mishnah. Etsi verò plura in iis inutilia, ac etiam contra jus naturæ, aliquando habeantur, quæ à Rabbinis posterioribus addita sunt, multa tamen continet à Moysè procul dubio accepta, & quibus etiam multi ad confirmanda fidei mysteria egregiè utuntur: quos inter eminet

eminet Raymundus Martini, Ordinis Prædicatorum, qui suum opus Pugionis fidei, iis testimoniis locupletavit: quod opus olim Galatinus omnino excerpserat, & tanquam proprium parvum in lucem ediderat: sed illud illustrissimus Dominus de Voisin, Exsinator Burdigalensis, suo Auctori restituit.

Quantum ad statum legis gratiæ, ex superioribus facile probari potest, & comparatione statuum omnium perfectissimi, cui nihil deesse credendum est eorum quæ in aliis statibus habebantur, qui huius duntaxat figuras continebant, aut rudia lineamenta. Si ergo in statu legis naturæ & legis scriptæ plura habebantur solâ traditione accepta, & quæ necessaria erant ad cultum religionis, & regimen Ecclesiæ, ut jam ostendimus, etiam in statu legis gratiæ, non minus esse debent traditiones, cum non minus etiam ad regimen Ecclesiæ pertinere possint, aut necessaria sint.

Et confirmari potest ex eo quod in Actibus Apostolorum cap. 1. dicitur quod Christus per dies quadraginta apparetur Discipulis, ipsis loquebatur de regno Dei: de regno scilicet Ecclesiæ quam fundabat de regimine quo regnanda erat de legibus quibus erat stabilienda, & aliis quæ ad perfectum regimen necessaria requiruntur; hæc enim omnia Christus post resurrectionem per dies quadraginta cum Discipulis conversatus, ore tenus eos docuit.

Si verò quæras, quanam traditiones sint quæ servantur in Ecclesiâ? Respondeo cum Gravina como præf. cont. 4. art. 7. has potissimum haberi. Primo circa mysterium Trinitatis, tres esse duntaxat, nec plures personas; erit enim expressè habetur in Scriptura, tres esse personas, nullibi tamen expressè habetur non esse plures, sed id sola traditio docet. Secundò, quantum ad primam personam, nomen in quo ipsi soli convenire, & quantum ad Filium, esse principium Spiritus Sancti; & demum quantum ad ipsum Spiritum Sanctum, illius productionem non esse generationem, sed processionem, hæc enim minus ex Scriptura, quam ex traditione habentur. Tertio de Christo, traditio habetur, descendisse ad inferos, & liberale Patres. & crucis lignum in honore habendum esse. Quarto de Beata Virgine, virginitas eius perpetua, immunitas ab omni actuali peccato, assumptio ejusdem in celos, etiam in corpore, traditione habentur. Quintò Symbolum Apostolorum, sicut & Scripturam, quam habemus, canonicam & veram esse Scripturam, solâ traditione accepimus. Sextò circa Sacramenta, eorum numerum, materiam, formam, traditio docet, saltem quantum ad aliqua, quorum materia & forma non exprimitur in Scriptura: sicut & baptismum debere conferri parvulis, posse in necessitate conferri ab omnibus, validum esse collatum ab hæreticis, imprimere characterem, non esse iterandum; Confirmationem verò esse Sacramentum, characterem imprimere, & à solo Episcopo ut in nullo ordinario posse conferri: Eucharistiam esse Sacramentum simul & sacrificium, & aquam vino miscendam esse: Pœnitentiam verum esse Sacramentum, & triplici parte, confessione scilicet, absolutione, & satisfactione constare: Extremam Unionem verum esse Sacramentum. Ordinem etiam esse verum Sacramentum, imprimere characterem, & varios esse ejus gradus; demum Matrimonium, verum etiam esse Sacramentum, conferre gratiam, & ratum, non consummatum, per

Tom. IV.

A professionem religiosam dissolvi. Hæc omnia sigillatim ex traditione haberi probat eruditè citatus Author. Quæ verò sequuntur, & quæ potissimum hæretici negant, probat operosius haberi traditione omnium à Christo sæculorum. Primò primatum D. Petri; secundò Missæ sacrificium; tertio purgatorium, & defunctorum suffragia; quarto institutum monasticum, & celibatum; quinto sufficere Eucharistiæ sumptionem sub unica specie, sexto fieri veram in Eucharistia transubstantiationem; septimo esse in Ecclesiâ thesaurum Indæ indulgentiæ concedantur; octavo Sanctorum invocationem & intercessionem; nonò imaginum & reliquiarum cultum. His addo jejunium quadragesimale, quod omnes ferè Patres ex Spondano anno 57. num. 57. docent institutum fuisse ab Apostolis in honorem Passionis & Resurrectionis Christi. Unde Hieronymus, in Epistola ad Marcellam: Nos (inquit) unam quadragesimam ex Apostolorum traditione congruo tempore jejunamus. Et Ignatius Episcopi ad Philippenses in fine: Quadragesimale jejunium ne spernaris. Basilus item serm. 2. de Jejunio testatur jejunium quadragesimale legem suo tempore adeo religiose observari fuisse solitam, ut nemo profus ab illa sese eximeret; non infusa (inquit) non terra, non civitas, non gens, non denique locus ullus in deserto, ubi prædicatione ista non fuerit audita, sed & exercitus, & iter facientes terrarum marique, mercatores quoque omnes, similiter audiunt & suscipiunt. Idem de jejunio quod servatur quatuor anni temporibus docet Leo Papa serm. 7. de Jejunio mensis septimi. Et serm. 2. de Jejunio Pentecostes hæc habet: Divinandum non est discipulis, omnem observantiam Christianam, eruditionis esse divinam. & quidquid ab Ecclesiâ in consuetudinem est devotionis receptum, à traditione Apostolica, & de Sancti Spiritus prodire doctrina, qui nunc quoque cordibus fidelium residet institutus.

Ex his intelliges, triplex esse genus traditionum: aliæ enim sunt immediate à Christo, quæ divina: aliæ ab Apostolis cum assistentia Spiritus Sancti, quæ Apostolicæ; aliæ quæ vel à Prælati, vel à populis inchoatæ, usu & consuetudine obtinuerunt, ut vim legis haberent quæ Ecclesiasticæ dicuntur. Dux priores habent eandem vim & certitudinem, quam habet verbum Dei scriptum, cum nitantur eidem authoritati, quâ nititur ipsum; & cum verbum Dei, ut supra dicebamus, non habeat vim abatemento & characteribus, sed à Dei authoritate. Rursus earum quæ à Christo vel ab Apostolis sunt, aliæ ad fidem, ut quod deipari fuerit temper virgo, quod sit in celum assumpta, quod nunquam venialiter peccarit; aliæ ad mores pertinent, ut quod servanda sint jejunia, quod celebranda sint festa certis anni diebus, &c. De quo vide Spondanum anno 58. num. 36.

§. II.

Hæreticorum objectiones solvuntur.

Objeiunt in primis Hæretici: Scriptura prohibet addi quidquam Scripturæ aut verbo Dei, dicitur enim Denteron. 4. Non adderis ad verbum quod loquor vobis nec auferetis. Et Apocal. ultimo: Si quis apposuerit (id est addiderit) ad hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto: Verbis igitur divinis, quæ in sacra explicata: ut Scriptura, nihil est addendum tanquam necessarium ad credendum, subingere

K k

nullæ

nulle sunt traditiones non scriptæ, quæ ad fidem A
pertineant.

48. Re ip. quod cum Scripturæ prohibet addi quid-
quæ Scripturæ aut verbo Dei, intelligi debet pro-
hibere ne quid sacræ Scripturæ addatur, tanquam
Scripturæ divinæ, aut verbo Dei, tanquam verbū
Dei, quod tale non sit, aut quod sit illi contrariū.
Nam post librum citatum Deuteronomii, quo
prohibetur ne quid Scripturæ aut verbo Dei ad-
datur, multi alii libri Canonici scripti sunt. Simi-
liter cum D. Joann. ait: *Si quis apposuerit ad hæc,
apponet Deus super illum plagas scriptas in libro hoc, so-
lum vetat ne libro Apocalypsis sibi in Pathmos
insua ostensa, aliquid addatur tanquam pars illius
Apocalypsis, quod tamen ipse non scripserit vel
addiderit; non verò prohibet acceptari alias re-
velationes ad eum librum nihil facientes, aut A-
postolorum traditiones, & Ecclesiasticas Consti-
tutiones sacris litteris non repugnantes.*

49. Obijciunt secundò aliqua Scripturæ testimo-
nia, quæ traditiones damnare videntur, Christus
enim Matth. 23. alloquens Judæos dicebat: *Irri-
rum fecistis mandatum Dei, propter traditiones vestras.*
Et Paulus ad Coloss. 2. *Videte (inquit) ne quis vos
deiciat per Philosophiam, & humanam fallaciam, secundum
traditionem hominum.*

50. Verum ad hæc facile respondetur, Christum &
Apostolum, locis citatis, reprobare quidem tra-
ditiones fictas, fucatas, & contrarias Scripturæ,
vel rectæ rationi, quales erant illæ quas Judæi à
Pharisæis acceptas servabant; non tamen legitimi-
mas, quales erant quas ipsis Moyse & Prophe-
tæ tradiderant; ex quo proinde nihil contra nos;
non ideo enim veræ & Apostolicæ traditiones
sunt contemnendæ, quia Christus & Paulus fas-
fas & Pharisæicas condemnarunt.

51. Obijciunt tertio SS. Patres docent Scripturam
sacram esse sufficientem fidelibus; ait enim
Tertullianus contra Hermogenem, *Adoro plenitudinem
Scripturæ, & Augustinus lib. 2. de Doctrina Christiana cap. 9. In us (inquit) que aperte
posita sunt in Scriptura. ista continentur illa omnia que
continent fidem. Et lib. 3. cap. ultimo: Quidquid
homo extra dixerit, si non in se, ibi damnatur. si
utile est, ibi invenitur. Ergo præter Scripturam,
nullæ dantur traditiones non scriptæ, quæ ad fi-
dem pertineant.*

52. Confirmatio: Non minùs sufficiens est pro
fidelibus Christianis novum testamentum unà
cum veteri, quam fuit solammodo vetus testa-
mentum pro Hebræis: Sed tota fides ad quam a-
stringebantur Hebræi, fuit expressa in veteri te-
stamento, & libris ejus; Ergo etiam & tota fides
ad quam de necessitate salutis obstringuntur
Christiani, continetur in novo & veteri testa-
mento; Nullæ ergo dantur traditiones non scri-
ptæ, quæ ad fidem pertineant.

53. Ad objectionem respondeo Scripturam jam
notam ex traditione, ut divinam, esse sufficien-
tem fidelibus, si sumatur cum iis omnibus quæ
continentur implicite & virtualiter: nempe quatenus
commendat traditiones, & judicium Eccle-
siæ, cui parere nos jubet; non verò quatenus illa
excludit. Unde ad locum Tertulliani dico, eum
ibi non nisi de creatione mundi agere, contra er-
rorem Hermogenis asserentis mundum non fuisse
productum ex nihilo, sed ex præjacente ma-
teria. Ex quo nihil contra nos, quod enim Scri-
ptura, quantum ad illum articulum sit sufficiens,
sive habeat plenitudinem, non facit quod suffi-
ciat quoad alia fidei nostræ dogmata.

Ad D. Augustinum, aliosque Patres interdum
asserentes, Scripturam sacram ad fidem sufficientem,
dicendum est, eos non uti uti Scripturam in
stricta illa & rigorosa acceptione, quæ libris so-
lum Canonicis complectitur, sed in alia magis
ampla & generali significatione, quæ ambit &
conplectitur omnem revelationem ab Ecclesia
acceptam uti divinam, sive sit conscripta in cor-
pore Bibliæ, sive non, sed solo verbo tradita. Si-
quidem quia potissima & multò major pars divi-
natum revelationum nobis communicatarum,
est exarata & scripto expressa in ipsa Biblia, id-
circo nomine sacræ Scripturæ, SS. Patres com-
prehendunt etiam pauca divinitus nobis per
traditionem revelata.

Ad confirmationem nego Minorem, Hebræi
enim, præter libros veteris testamenti, habuerunt
alia nonnulla ad fidem & mores spectantia, ex
ore Prophetarum & antiquorum Patrum, sine
scripto excepta, sed ab eis ad nepotes, voce,
verborumque communicatione transfusa, ad que
nihilominus agenda vel credenda ipsi obstringe-
bantur; quas traditiones sine scripto per oris
transfusionem, nonnulli *Kabalam* Hebræicè voce
nuncuparunt, ut supra in ultima probatione no-
stræ conclusionis declaravimus. Unde falsum
est quod in argumento innuitur, nimirum in ve-
teri testamento, seu in libris Moyse, omnem
doctrinam ad salutem necessariam fuisse conten-
tam; nullibi enim in libris Moyse extat reme-
dium pro peccato originali in tœninis, & mal-
cylis ante octavum diem, nec non in gen-
tilibus, qui circumcissioni non astringebantur,
multis que aliis quæ supra retulimus.

Obijciunt quartò: Per traditionem non scri-
ptam ostium perveris erroribus aperitur, facile
enim est cuilibet hæretico, cum Scripturarum
testimoniis destitutum videbit id quod dogmati-
zat, traditionem de illo comminisci Apostolicæ:
sic Papias apud Eusebium lib. 3. cap. ultimo erro-
rem suum de mille annis regni Christi, in terris
post resurrectionem futuri, commentitiâ tradi-
tione Apostolicâ tueri conabatur: sic etiam
Quartò-decimani jactabant se celebrationem Pa-
schæ decimâ quartâ lunâ more Judæorum à Jo-
anne Apostolo & Episcopo Ephesino accepisse,
ut refert idem Eusebius lib. 4. cap. 14. At creden-
dum non est, hæritum, aut Apostolos usque adeo
apertum ostium erroribus reliquisse: Ergo
planè commentitium est, eos aliqua de dogmati-
bus fidei reliquisse, quæ Scripturarum canone
non comprehenderint, & per solam traditionem
Ecclesia communicaverint.

Respondeo hoc argumentum nullius esse robo-
ris, & facile posse in Adversarios sic retorqueri:
Si fidei ac religionis negotiū doctrinâ duntaxat
scripta comprehenderetur, magnum hæreticis ad
errores in Ecclesiam invehendos pateret ostium:
Sed credibile non est, Christum & Apostolos
usque adeo apertum ostium erroribus reliquisse;
Ergo nec eos omnia scripto tradidisse. Sequela
Majoris probatur, facile enim est cuilibet hære-
tico Scripturas corrumpere & depravare, illisque
abuti ad probandum vel defendendum suos erro-
res. Unde Augustinus lib. 3. de Baptismo contra
Donatistas asserit omnes seductores non aliter
populos fessellisse, nisi prætextu Scripturarum,
quas (inquit) tenent ad speciem, non ad substantiam. Il-
lique ipsi Hæretici quos proferunt Adversarii,
& in quibus malum traditionis usum reprehendunt,
potius ex Scripturis malè intellectis, quam

ex traditione fuerunt decepti: Papias enim (ut scribit Eusebius lib. 4. cap. 14. & Hieronymus in cap. 49. Iſaia, & 19. D. Matthaei) ex Scriptura male intellecta Euangeliorum & Apocalypſis, ſuum errorem deduxit; & Quartodecimani decimam quartam lunam celebrandum eſſe palcha aſſerobant, ex eo quod ex Euangelio id aperte colligebant, ut docet Polycrates, qui illorum Conſilio, ſeu Synodo praefuit. Sicut ergo ex eo quod plures haeretici ad errores ſuos defendendos, Scripturam abuſi fuerint, propterea non poteſt dici per ſacram Scripturam oſium erroribus fuiſſe aperum, ita, imo & multo minus, id per traditiones factum dici poteſt, quamvis interdum haeretici, Scripturarum autoritate deſeruti, traditione abutantur, vel eam ad ſuorum errorum deſenſionem commiſcancur: *Nihil enim (ut ait Seneca) tam ſacrum, quod ſacrilegum non inueniat.*

Objiciunt ultimò: Eo modo credibile eſt A poſtulos neceſſaria fidei noſtra dogmata tradiſſe, qui videtur magis conveniens ut illa perpetuo in Eccleſia conſervarentur pura atque integra: Sed modus tradendi aliqua ex dogmatibus illis viva duntaxat voce, non ita ſe haberet: Ergo credibile eſt, doctrinam fidei ab A poſtulis hoc modo traditam non fuiſſe. Major conſtat, Minor verò probatur; quia impoſſibile eſt, vel admodum difficile, ut quod auditione tantum percipitur, integrum contineatur & conſervetur, vel enim qui audit, non ſatis allequitur quod audit, vel certe proſtmodum obli viſcitur illius, & conſequenter minus incorrupte ipſum aliis tradit. Unde quamvis in lege natura Eccleſia tantum traditionibus non ſcriptis eſſet innixa, quia tamè ſucceſſu temporis oblivione ipſas obliterari animadverſum eſt, in lege Moſaica Scripturae datae ſunt, ut per illas oblivioni traditionis ſuccurreretur.

Reſpondeo conſeſſa Majori, negando Minoram, & ad illius probationem dico quod licet attentà humanà induſtrià & curâ in conſervandis traditionibus non ſcriptis, vix fieri poſſit quod non pateant deſectui qui obijciuntur; quia tamen illa quibus utitur Eccleſia, Spiritus Sancti providentià ſingulari quâ regitur ipſa Eccleſia conſervantur, non magis mendum eſt ut pereant aut corumpantur in tota Eccleſia, quam Scripturae, ut pote quæ ſi humanam tantum providentiam attendemus, facile poſſent etiam corumpi, imò & omnino deſtrui. Et certe ſi traditionem fidei toto tempore legis natura abſque ullis ſcriptis conſervavit Deus, nunc etiam & ſcripturas, & traditiones non ſcriptas, haud difficilius conſervabit, ridiculùmque eſt credere, eas non eadem diligentia ac fide poſſe in fidelium cordibus aſſervari, ac ſi in papyro ſcriberentur; neque enim Scriptura Spiritus Dei vivi, facilius quam Scriptura atramenti deletur. Unde falſum eſt, *idcirco ſcripturas in lege Moſaica fuiſſe datas à Deo, ut oblivioni traditionis ſuccurreret, ſi enim ea ſolum de causa dediſſet eas Deus, illa omnem doctrinam ad ſalutem hominum neceſſariam continerent;* quod tamen falſum eſſe ex eo ſuprà ostendimus, quod nullibi extet in libris Moyſis remedium pro peccato originali in feminis, & masculis ante octavam diem. Alia ergo cauſa illius legis ſcriptae fuerunt; nimirum ut ea etiam ratione per ſe quoque optimâ, hominum ſaluti conſuleretur. Ut ad plures cognitio celeſtis doctrinae, propius imminente tempore legis gratia, facilius pervenire poſſet. Et ut, vel ipſi Juſtae Invitiſ, Eccleſia Chriſti aliquando copiam

eorum doctrinae haberet, & conſequenter ejus autoritate, atque antiquitate, veritatem ſuorum dogmatum deſequeret.

DISPUTATIO III

De Eccleſia.

EGimus diſputatione præcedenti de duplici regula fidei inanimata & muta, Scriptura ſcilicet & Traditione, nunc de triplici alia regula animata & loquente nobis ſuper eſt diſputandum; & primò quidem de Eccleſia, deinde de capite ejus viſibili, Pontifice Romano, poſtea de Conciliis generalibus & œcumenicis, univerſalem Chriſti Eccleſiam repræſentantibus.

ARTICULUS PRIMUS.

Verum Eccleſia univerſalis ſit inſallibilis in credendo, & certa regula fidei?

§. I.

Quibusdam præmiſſis, conſeſſo affirmativa ſtatuitur.

Suppono primò, Eccleſiam poſſe ſpectari dupliciter: Primò generaliter & latiffimè, pro ut non ſolum homines, ſed etiam Angelos, nec ſolum viatores, ſed etiam beatos & comprehenſores complectitur; unde ſic accepta deſinitur, *Societas creature rationalis, ſupernaturali cognitione Deo adhaerens, ejuſque vero cultu inter ſe communicans.* Ubi dicitur primò *ſocietas*, quia Eccleſia in uno ſolo ſubſiſtere nequit, ſed ad minimum tres, qui in jure dicuntur capitulum facere, complectitur. Secundo *creatura rationalis*, quo nomine tam Angeli quam homines comprehenduntur, ambo enim ad corpus Eccleſiae generaliter ſumptæ ſpectant. Tertio ſubditur, *adhaerens Deo*, quia ſi Eccleſia Deo non adhaeret, eſſet congregatio prophana & humana, ad inſtat rerum publicarum hujus muncii, non autem divina & celeſtis, qualis tamen debet eſſe Eccleſia, de qua nunc agimus. Quarto ſubjungitur, *ſupernaturali cognitione*, in genere, ut ſic viſionem Dei, & fidem complectamur; Angeli enim in Eccleſia triumphante, Deo per claram ejus viſionem adhaerent, nos autem in militante, ſicut & anima quæ in purgatorio cruciantur, per fidem & ænigmaticam cognitionem. Quinto dicitur, *inter ſe communicans*, ad ſocietatem quippe non ſufficit ſola multitudo, ſed in ſuper requiritur aliqua communicatio, ut nimirum unaquæque pars alteri pro ſuo modo & conditione comunicet; unde in damnatis, quamvis ſit multitudo, non reperitur tamen vera ſocietas, quia non ſunt inter ſe uniti, neque mutuis officiis inter ſe communicant. Poſtremò ſubditur, *vero Deo cultu*, quia communicatio quæ eſt inter Eccleſiae membra ſed partes, maxime penes verum Dei cultum attenditur. Eccleſia enim nomen eſt religionis, ſignificans ſocietatem eorum qui ad Deum colendum vocati ſunt.